

Complexnummer: 520803

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Darthuizen

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

520804, 520807, 520808

Woonplaats

Leersum

Gemeente

Utrechtse Heuvelrug

Provincie

Utrecht

Hoofdadres van hoofdobject

Darthuizerweg 4, 3956 NK Leersum

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde buitenplaats met HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (2), SCHUUR (SCHAAPSKOOI) (3). De historische buitenplaats Darthuizen ligt ten noordwesten van Leersum op de uitlopers van de Utrechtse Heuvelrug. Rond het centraal gelegen landhuis, dat werd gebouwd in 1918 naar een ontwerp van J. Stuivinga, ligt een grootschalige landschappelijke tuin- en parkaanleg, welke ontworpen werd door L. H. Springer in 1917. De aanleg bestaat voor een groot deel uit weilanden, omzoomd door als coulissen fungerende bosranden. De weiden worden doorsneden door houtwallen en sloten. In de onmiddellijke omgeving van het huis werd een tuin aangelegd met ondermeer terrassen en een klein wandelbos. Vòòr de huidige aanleg bevond zich ter plaatse een boerenbedrijf met diverse opstallen. Een tweetal leilinden en een kleine schuur getuigen nog van deze periode. Achter de schuur ligt een voormalige dienstwoning. Deze werd in 1998 geheel vernieuwd, waarbij de architectonische vormgeving van het oorspronkelijke exemplaar gevolgd werd. De woning komt niet voor bescherming in aanmerking, maar het is voor de samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats wel van belang dat het pand in de huidige vorm behouden blijft.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven.

Waardering De HISTORISCHE BUITENPLAATS DARTHUIZEN is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorische waarde: - vanwege de ouderdom; - vanwege het als één architectonisch concept opgevatte en gaaf

bewaarde geheel van huis en tuin; - vanwege de tuin- en parkaanleg in landschapsstijl die een representatief en gaaf bewaard voorbeeld is uit het oeuvre van L. H. Springer; - vanwege het hoofdgebouw, dat een representatief en gaaf bewaard voorbeeld is uit het oeuvre van J. Stuivinga; - vanwege de in het landschap herkenbare ontwikkeling van het landgoed van een boerderijcomplex tot een 20ste- eeuwse buitenplaats; - als onderdeel van het grootschalige buitenplaatsengebied ten westen van Leersum.

Monumentnummer*: 520804

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 2 september 2002
Kadaster deel/nr: 12800/21

Complexnummer
520803

Complexnaam
Darthuizen

*Woonplaats**
Leersum

*Gemeente**
Utrechtse Heuvelrug

*Provincie**
Utrecht

*Straat**
Darthuizerweg

*Nr**
4

*Toev.**

*Postcode**
3956 NK

*Woonplaats**
Leersum

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**
Leersum

*Sectie**
E

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel
1171

Leersum

E

1172

*Rijksmonumentomschrijving***

HOOFDGEBOUW (Darthuizen). Het hoofdgebouw ligt iets verhoogd en centraal in het landschapspark. De ligging is zo gekozen dat de bewoners vanaf de voor- en achterzijde optimaal zicht hebben op de door bos omzoomde weilanden rondom het huis. Het rood bakstenen huis op rechthoekige grondslag bestaat uit twee bouwlagen en een zolder onder een met riet gedekt schilddak dat aan de voor- en achterzijde iets hoger is opgetrokken; op de nokeinden twee schoorstenen. De symmetrische voorgevel telt vijf traveeën; in de middelste travee een gepaneelde toegangsdeur waarboven een half rond bovenlicht met spaakroeden; de deur wordt geflankeerd door meerruitsvensters, waarboven halfronde, afgeplatte ontlastingsbogen met spaarveld; op de bovenverdieping vijf meerruitsvensters; ter hoogte van de zolder een half rond venster met spaakroeden. Met uitzondering van het dakvenster zijn alle vensters voorzien van gepaneelde luiken. In de rechterzijgevel op de begane grond twee driezijdig uitgebouwde meerruitsvensters met bovenlicht en persiennes; op de verdieping centraal twee meerruitsvensters; ter hoogte van de zolder een half rond venster met spaakroeden. In de linker zijgevel centraal een eenvoudige toegangsdeur met half rond bovenlicht met spaakroeden; links van de deur een groot meerruitsvenster voorzien van gepaneelde luiken; rechts een klein getralied venster; op de verdieping centraal een driestrooksvenster en rechts twee kleine vensters als op de begane grond; ter hoogte van de zolder een half rond venster met spaakroeden. Aan de achterzijde op de begane grond vier paar openslaande deuren met gepaneelde luiken en een hoge glaspartij op de middenas (oorspronkelijk een erker); op de verdieping drie paar openslaande deuren met bovenlicht en persiennes en op de middenas en uiterst rechts een meerruitschuifvenster met persiennes. Oorspronkelijk was er over de volle breedte van het huis een balkon aangebracht, gedragen door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

betonnen Dorische zuilen en voorzien van een houten balustrade met gedraaide balusters. Na aankoop door de familie Den Boer in 1967 werd het balkon met drievijfde deel verkleind, zodat het sindsdien nog slechts de twee rechter traveeën siert. Op de begane grond uiterst rechts in de gevel een klein meerruitsvenster met luik; ter hoogte van de zolder twee gekoppelde meerruitsvensters. De openslaande deuren aan de achterzijde geven toegang tot een terras betegeld met decoratieve tegels uit de bouwtijd.

Waardering HOOFDGEBOUW (Darthuizen) is van algemeen belang: - Vanwege de ouderdom; - Vanwege de architectonische vormgeving; - Als representatief en vrij gaaf bewaard voorbeeld van een vroeg 20ste- eeuws landhuis in het algemeen en uit het oeuvre van J. Stuivinga in het bijzonder; - Vanwege het als één architectonisch concept opgevatte en gaaf bewaarde geheel van huis en park en vanwege de kenmerkende ligging van het huis in het landschapspark; - Vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Monumentnummer*: 520807

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 2 september 2002
Kadaster deel/nr: 12800/21

Complexnummer

520803

Complexnaam

Darthuizen

*Woonplaats**

Leersum

*Gemeente**

Utrechtse Heuvelrug

*Provincie**

Utrecht

*Straat**

Darthuizerweg

*Nr**

4

*Toev.**

*Postcode**

3956 NK

*Woonplaats**

Leersum

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Leersum

*Sectie**

E

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

1171

Leersum

E

1172

*Rijksmonumentomschrijving***

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de historische buitenplaats Darthuizen. Grootschalige en toch besloten tuin- en parkaanleg in landschappelijke stijl naar een ontwerp van L. H. Springer uit 1917. Huis en park kwamen gelijktijdig tot stand en vormen één architectonisch concept. Het huis is zo in de aanleg geplaatst dat er een optimale wisselwerking is met de omgeving. Vanuit het huis zijn er weidse gezichten op de door bos omzoomde weilanden, die oorspronkelijk tot een ter plaatse gevestigd boerderijcomplex behoorden. Deels doorgestoken houtwallen, sloten en als coulissen fungerende bosranden zorgen voor een gevarieerd blikveld. De tuinaanleg rond het huis komt in grote lijnen overeen met het overgeleverde ontwerp van Springer. Het huis ligt aan een halfronde oprit en wordt geflankeerd door groenzônes met een gevarieerde samenstelling. Aan de overzijde van de oprit staan twee leilinden, zij markeren de plaats waar eerder een boerderij stond; iets verder de weilanden in bevindt zich een ronde poel. Ter linkerzijde van het huis ligt een klein wandelbos; rechtsachter het huis een grillig gevormde vijver en rechtsvoor het restant van een oorspronkelijk veel grotere boomgaard, omsloten door een oude beukenhaag. Achter het huis leidt een trapje van het terras naar de lager gelegen tuin, die bestaat uit een gazon gestoffeerd met heesters en boomgroepen. Oorspronkelijk lag er overeenkomstig Springers ontwerp onderaan de trap een grote rechthoekige vijver, van het terras gescheiden door enkele formele perken met exoten, zowel de vijver als de perken zijn in de loop der tijd verdwenen.

Waardering TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de historische buitenplaats Darthuizen is van algemeen belang: - Als goed en gaaf bewaard voorbeeld van een park in landschapsstijl uit ca. 1920; - Als representatief en gaaf bewaard voorbeeld uit het oeuvre van L. Springer; - Vanwege de kwaliteit van het ontwerp; - Vanwege de deels

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bewaard gebleven oorspronkelijke houtopstanden; - Vanwege de in het landschap herkenbare ontwikkelingsgeschiedenis van het landgoed; - Vanwege de visueel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 520808

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 2 september 2002
Kadaster deel/nr: 12800/21

<i>Complexnummer</i>				<i>Complexnaam</i>		
520803				Darthuizen		
<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>		<i>Provincie*</i>			
Leersum	Utrechtse Heuvelrug		Utrecht			
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Darthuizerweg	2		3956 NK	Leersum		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>		<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>	
Leersum	E				1172	
Leersum	E				1171	

*Rijksmonumentomschrijving***

SCHUUR (SCHAAPSKOOI) behorende tot de historische buitenplaats Darthuizen. Ten noordoosten van het hoofdgebouw staat een schuur, waarvan de oorsprong teruggaat tot de tijd dat er een boerderijcomplex op het terrein gelegen was. Vermoedelijk bevinden zich ten noorden van het huidige huis nog de fundamenten van de boerderij die van dit complex het middelpunt vormde, de plaats wordt gemarkeerd door een tweetal oude leilindes. De schuur is opgetrokken uit rode baksteen, heeft een nagenoeg rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag onder een met riet gedekt schilddak, waarvan de schilden aan de korte zijden enigszins bol verlopen en in het midden iets opgetrokken zijn om meer ruimte te creëren voor de ingangspartijen. Aan de westzijde bestaat de ingang uit een eenvoudige, dubbele inrijdeur waarboven verticaal beschoot met twee meerruits-kantelramen, aan de oostzijde eenzelfde invulling, waarbij de deuren op ooghoogte voorzien zijn van meerruitsvensters. De zijgevels zijn ieder voorzien van vier meerruitsvensters. De schuur dateert in oorsprong uit de late 18de of de 19de eeuw, maar werd na een brand in de jaren '30 van de 20ste eeuw in dezelfde vorm herbouwd.

Waardering De SCHUUR behorende tot de historische buitenplaats Darthuizen is van algemeen belang: - Vanwege de oorspronkelijkheid van de vormgeving; - Vanwege de ornamentele waarde; - Vanwege het harmonieuze, doelmatige ontwerp; - Vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Bijgebouwen kastelen enz.	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument